

Afsprakennota aanpak bacterievuur

Inleiding

Bacterievuur is een bacteriële plantenziekte (*Erwinia amylovora*). De naam "bacterievuur" wijst op het karakteristieke van de ziekte. Bij aantasting zien we een bruinzwart verkleuren, verdorren en verschrompelen van bloesems, bladeren en twijgen (alsof ze door vuur verschroeid werden).

De ziekte valt niet te 'genezen' en houdt grote risico's in voor professionele fruitkwekers en boomtelers. Geïnfecteerde planten(delen) moeten immers vernietigd worden. Dat levert heel wat economische schade op (door het rooien van bomen is er schade voor meerdere jaren). Het is dus belangrijk om in de eerste instantie preventief te werken, om infecties zoveel als mogelijk te vermijden. Indien een infectie zich toch voor doet moet er zeer accuraat opgetreden worden.

Door het formuleren van afspraken met diverse partners is het de bedoeling om de infectiedruk van bacterievuur te verminderen. Bijzondere aandacht verdient de onmiddellijke omgeving van professionele fruitplantages.

Deze afsprakennota kwam tot stand in de technische werkgroep bacterievuur, opgericht op initiatief van gedeputeerde Bart Naeyaert. In deze werkgroep zetelen vertegenwoordigers van de West-Vlaamse Pomologische vereniging, het proefcentrum voor de fruitteelt, de vakorganisaties, de Vlaamse landbouwadministratie, de VLM (Vlaamse Landmaatschappij), het ANB (Agentschap voor Natuur en Bos, het FAVV (het federaal agentschap voor de veiligheid van de voedselketen), Proclam (provinciaal centrum voor landbouw en milieu), de regionale landschappen, de provinciale administratie en een vertegenwoordiger van de gouverneur.

Perimeters

1. Wat?
Perimeters rond de percelen met fruitteelt (en/of boomkwekerij) waar de sector, overheden en eventueel andere organisaties afspraken maken tot het nemen van diverse maatregelen (schouwing, bestrijding, aanplant, communicatie...).
Deze zones zijn niet te verwarren met de bufferzones ingesteld volgens het KB 23 juni 2008 (bufferzone Maldegem-Aalter).
2. Waar?
Alle afspraken gelden rond economisch uitgebate fruitplantages.
Communicatie-initiatieven gelden ook ten aanzien van de boomkwekerijsector.
3. Omvang
De perimeter betreft een afstand van 1000 meter rond de betrokken percelen.
4. Kaart
Bij deze afsprakennota hoort een kaart met de aanduiding van de beroepsmatig uitgebate fruitteeltpercelen (en boomkwekerijpercelen).

Maatregelen in de Perimeters

1. schouwing/controle
 - a. de fruittelers

- i. de fruitkwekers besteden veel aandacht om bacterievuur in de eigen boomgaard snel te detecteren.
 - ii. De fruittelers schouwen ook rondom hun fruitpercelen in deze perimeters.
- b. Regionale Landschappen:
 - i. Schouwen de aanplantingen die gebeurd zijn onder hun regie
 - ii. In combinatie met de nazorg (twee jaar), maar ook nog daarna.
 - iii. De onderhoudsploegen krijgen een specifieke opleiding
 - iv. Kan 4 maal per jaar
- c. Sectie Natuur en Landschap van de provincie
 - i. Schouwen de aanplantingen die gebeurd zijn onder hun regie
 - ii. In combinatie met de nazorg (twee jaar). Daarna blijft er een engagement.
 - iii. Het gaat om landschapsbedrijfsplannen = aanplantingen op particulier terrein. Belangrijk om de eigenaar zelfredzaam te maken.
- d. Provincie: domeinen en groene assen
Schouwen van waardplanten in de domeinen en groene assen
- e. VLM:
 - i. Voeren beplantingen uit in kader van ruilverkaveling, landinrichting en natuurinrichting.
 - ii. Na de waarborgperiode (aannemer / 2 of 3 jaar) wordt het beheer overgedragen aan de partners (gemeenten, provincie, ANB, polderbestuur, enz.). Hierbij worden de nodige beheerafspraken gemaakt. De aandacht voor bacterievuur zal hier voortaan deel van uitmaken.
(In de Westhoek wordt het beheer van de landschappelijke beplantingen op publiek domein gecoördineerd door het RL IJzer en Polder en het RL West-Vlaamse Heuvels.)
- f. ANB:
 - i. Minstens 1 maal per jaar worden de bosranden geschouwd. De boswachters kunnen hiervoor ingeschakeld worden.
- g. Particulieren
Particulieren moeten goed geïnformeerd worden ivm het bestaan en de herkenning van bacterievuur. Ze moeten er zich van bewust zijn dat een geregelde controle belangrijk is.
Onder de regie van provincie, Regionale landschappen en VLM worden beplantingen uitgevoerd op particulier terrein (landschapbedrijfsplannen, erfbeplanting...). Het is bijzonder belangrijk om de eigenaar zelfredzaam te maken.

2. Bestrijding:

- a. Principe:
Indien er infectie vastgesteld wordt, dan staan een snelle en efficiënte bestrijding voorop.
- b. De fruitkweker staat in voor een gerichte bestrijding op zijn eigen terreinen als bacterievuur er voorkomt.
- c. Als de fruitkweker bacterievuur vaststelt op particulier terrein in de omgeving van zijn fruitpercelen (perimeter):
 - i. hij probeert in eerste instantie afspraken te maken met de eigenaar om de nodige maatregelen te nemen.

- ii. Als de fruitkweker niet tot afspraken komt met de eigenaar, dan wordt het FAVV ingeschakeld. Het FAVV werkt dan verder volgens het wettelijke stramien.
 - d. Als de fruitkweker bacterievuur vaststelt op openbaar domein in de omgeving van zijn fruitpercelen (perimeter):
De lijst met de contactgegevens van de verantwoordelijken van aanplantingen op publiek terrein wordt bezorgd aan de Pomologische vereniging. Bij aantasting kunnen deze snel en zonder omwegen gecontacteerd worden. (lijst in bijlage)
 - e. RL en provincie: Indien er aantasting vastgesteld wordt in de nazorgperiode, dan zal de bestrijding samen met de nazorg gebeuren (voor aanplantingen onder de regie van RL en provincie)
Ook buiten de nazorgperiode blijft er een engagement tot bestrijding, zij het dat dit niet voor altijd kan.
Indien de provincie aantasting vaststelt in zijn domeinen of groene assen, zal ze overgaan tot bestrijding zoals het KB van 23/06/2008 voorschrijft.
 - f. Particulieren moeten goed geïnformeerd worden hoe een correcte bestrijding moet gebeuren.
 - g. Beheerovereenkomsten 'geschoren hagen'
De VLM zal in deze perimeters de beheerovereenkomst voor het scheren van hagen extra promoten. (taak van de bedrijfsplanners).
3. Nieuwe aanplant:
- a. Er worden geen nieuwe waardplanten (waaronder ook meidoorn) meer aangeplant onder regie van VLM, provincie, RL'en en ANB in deze perimeters.
 - b. Een uitzondering hierop zijn hoogstamboomgaarden. Dit kan nog, maar wordt wel eerder ontraden. Ook zal er maximaal rekening gehouden worden met de gevoeligheid van de soorten: geen gevoelige soorten, geen laatbloeiers. (Lijst met gevoeligheid in bijlage).
 - c. Belangrijke opmerking hierbij is dat het gaat om vrijwilligheid in het geval van particulieren. Op particulier terrein kan de betrokkene uiteraard planten wat hij wil. (bv. beheerovereenkomsten en landschapsbedrijfsplannen)
Particulieren moeten wel duidelijk geïnformeerd worden over bacterievuur en de eraan verbonden risico's.
4. Bestaande beplanting
- i. Geen preventieve rooiing
 - ii. Bestaande meidoornhagen worden jaarlijks geschoren (cfr wetgeving)
 - iii. Voldoende controle is nodig.
 - iv. Accuraat optreden bij infectie (bestrijden).

Communicatie en vorming

- 1. De sector
De sector maakt er werk van om via communicatie en vorming de fruittelers (en boomtelers) blijvend attent te maken op de herkenning en bestrijding van bacterievuur.
Het PCF/PCS maken een katern hierover voor in de vakbladen.

2. Particulieren

- a. Algemene communicatie kan via allerlei kanalen: landschapskrant, gemeentelijke infoblaadjes, horizon, de 'landschapsbladen' zoals Levend land... (In de landschapskrant en Horizon verscheen reeds een artikel in 2008.) Daartoe zal er een modelartikel gemaakt worden en verspreid aan de gemeenten, met de vraag het op te nemen in gemeentelijk infoblad.
- b. Particulieren in de perimeter
Er zal gevraagd worden aan de gemeenten om alle particulieren in de perimeter persoonlijk aan te schrijven.
- c. Folders
De folder van het FAVV kan ondersteunend gebruikt worden.
Een folder met beter beeldmateriaal is gewenst. De katern van PCF/PCS kan hier als basis dienen. Minawa (prov.) neemt initiatief.
- d. De folder wordt op een website gezet worden (die vlot toegankelijk is).
www.bacterievuur.be wordt uitgewerkt door Proclam.

3. Gemeentebesturen (milieu-ambtenaren, technische diensten)

- a. VLM neemt specifieke bepalingen over bacterievuur op bij de overdracht van het onderhoud van nieuwe aanplant aan de gemeente.
- b. Via de algemene communicatielijnen:
 - i. milieucommunicatie van de provincie, actie plantgoed...
 - ii. op het jaarlijkse algemeen vormingsmoment provincie/gemeenten zal bacterievuur geagendeerd worden
- c. via de vereniging voor openbaar groen (VVOG) – Jos Dewael
Hiertoe kan de katern van het PCF als basis dienen.
- d. inhoud van de communicatie:
ziektebeeld, bestrijding, afsprakennota

4. Natuurpunt

Het kabinet van gedeputeerde Naeyaert maakt met Natuurpunt een afspraak om de problematiek inzake bacterievuur te bespreken.

5. specifieke vormingsinitiatieven

- a. landschapswachten
 - i. binnen de regionale landschappen nemen de regionale landschappen initiatief
 - ii. buiten de regionale landschappen neemt de provincie (Minawa) dit op zich
- b. Inverde
Er wordt gevraagd aan Inverde (Tom Embo) om bacterievuur op te nemen in de cursussen natuur- en landschapsbeheer
- c. Proclam
Proclam zal een specifiek vormingsmoment organiseren rond bacterievuur voor de medewerkers van de gemeente.
- d. Cursus hoogstamfruit
In deze cursussen is (moet zijn) bacterievuur een vast item.
- e. Voor domeinwachter provincie
provincie, eventueel aansluiten bij vorming Proclam
- f. Voor boswachters:
door ANB
- g. VLM bedrijfsplanners:
door de VLM

- h. Tuinaanleg
contactname met AVBS en BFG (Stefaan Leys)

Bijlage 1 kaart

Bijlage 2 lijst met contactgegevens overheden

Bijlage 3 overzicht van de waardplanten

Bijlage 4 bacterievuurgevoeligheid bij hoogstamfruitbomen

Bijlage 2: lijst me contactgegevens overheden

Regionaal landschap West-Vlaamse heuvels

Werkveld : hoofdzakelijk beplantingen bij particulieren

Grondgebied : Ieper, Poperinge, Zonnebeke, Vleteren, Mesen, heuvelland

Dirk Cuvelier

Vaartstraat 7 - 8902 Zillebeke

T 057 23 08 50

F 057 23 08 51

info@rlwh.be

Regionaal landschap Houtland

Werkveld : hoofdzakelijk beplantingen bij particulieren

Grondgebied : Brugge, Jabbeke, Zedelgem, Torhout, Oostkamp, Ichtegem, Ruiselede, Beernem, Wingene

Pauwel Bogaert

Streekhuis Kasteel Tillegem

Tillegemstraat 81

8200 Sint-Michiels

tel. 050 40 70 22

fax 050 40 31 41

rlhoutland@west-vlaanderen.be

Regionaal landschap Ijzer en polder

Werkveld : hoofdzakelijk beplantingen bij particulieren

Diksmuide, Alveringem, Veurne, Kortemark, Lo-Reninge, Langemark-Poelkapelle, Koekelare

Henk Schaut

VBC De Otter - De Blankaart

Iepersteenweg 56

8600 Diksmuide

Tel. 051 54 59 62

henk.schaut@lne.vlaanderen.be

VLM West-Vlaanderen

Werkveld : alle mogelijke terreininrichtingen in het kader van landinrichting, ruilverkaveling of natuurinrichting

Frank Debeil

Velodroomstraat 28

8200 BRUGGE

tel.: 050 45 81 00

fax: 050 45 81 99

secretariaat.brugge@vlm.be

Provinciebestuur West-Vlaanderen Dienst domeinen en groene assen

Werkveld : alle inrichtingen op provinciedomeinen en groene assen

Johan Mahieu/ Wim Marichal

Koning Leopold III-laan 41

8200 Brugge (Sint-Andries)

T 050 40 31 11

F 050 40 31 00

Provinciebestuur West-Vlaanderen Dienst natuur en landschapsecologie

Werkveld : centraal aanspreekpunt voor beplantingsacties bij particulieren

Wouter Vuylsteke

Koning Leopold III-laan 41

8200 Brugge (Sint-Andries)

T 050 40 31 11

F 050 40 31 00

Bijlage 3: overzicht van de waardplanten van bacterievuur

Meidoorn (*Crataegus*)

Peer, (*Pyrus*)

Appel, (*Malus*)

Meelbes / lijsterbes, (*Sorbus*)

Dwergmispel, (*Cotoneaster*)

Mispel, (*Mespilus*)

Kweeper, (*Cydonia*)

Japane kwee, (*Chaenomeles*)

Vuurdoorn, (*Pyracantha*)

Glansmispel, (*Photinia*)

Wolmispel, (*Eriobotrya*)

Krentenboompje, (*Amelanchier*)